

Miomir Petrović
GALERIJEVE
VATRE

■ Laguna ■

Copyright © 2011, Miomir Petrović
Copyright © 2011 ovog izdanja, LAGUNA

Svaka sličnost s istorijskim ličnostima namerna je,
kao i svako odstupanje od njihove istorijske pokore.
M. P.

Slikarskom opusu Gradimira Petrovića, mog oca

GALERIJEVE VATRE

1.

Ni mnogo kasnije, grozničavo razmišljajući o početku svog povratka u Romulijanu, nisam mogao da shvatim kada sam i gde pao s konja. Da li sam bio pogođen kamenom ispaljenim iz pračke, udaren štapom iz zasede, ili je životinja, umorna od stotina pređenih milja, naletela na zategnutu žicu postavljenu na trački način, lakat iznad puta, ili sam se – i sam lud od umora – jednostavno stropoštao iz sedla u prašinu. Budio sam se u koncentričnim krugovima a da nisam razaznao koliko je vremena proteklo između jednog i drugog, kao da sam izranjao iz dubine na burom zahvaćenu površinu morskog svoda pa ponovo uranjao, svakog puta sve bliži izbavljenju, ali ne i zaista spasen. Glava me je užasno bolela i osećao sam mučninu. Baveći se, u prvih nekoliko trenutaka, stanjem svog sopstvenog organizma, tog unutrašnjeg hrama, bio sam gluv i slep za sve što je mogao biti spoljašnji svet. Nimalo nevažno nije bilo pitanje šta je, u stvari, bio taj spoljašnji svet, svet koji me je okruživao budući da sam se nalazio u hladovini nekog šatora ili možda kolibe čiji je jedan

deo bio zasvođen debelim šatorskim krilom, prosenjenim tu i tamo dugogodišnjim smenjivanjima kiše i suše.

Nalazio sam se negde u Gornjoj Meziji, na granici sa Priobalnom Dakijom, na ko zna kom putu, budući da sam po proračunima već pre dva dana morao biti na dvoru. Zalutao sam, i zbog toga me je ispunjavala zebnja. Nisam navikao na takvu neizvesnost, niti na lutanje. Tumarajući gustišima i lugovima ispresecanim oštrim šibljem, nikako nisam mogao da pronađem kaldrmisani carski put. Kretao sam se po osećanju, za jedini geografski reper uzimajući gospodara reka – veliki Ister. Uronjen u teški smrad tihe vatre koja je tinjala u mojoj blizini, u prostoru koji je postao moje novo prebivalište, u taj tmasti, slatkasti miris, mešavinu trava koje su dogorevale na vatri čađeci šatorsko krilo iznad moje glave, osetio sam na čelu vlagu i drugačiji, oporiji smrad od onoga s vatre. Ovaj drugi dopirao je s obloge kojom mi je bila obmotana glava. Tek onda sam, u nedođiji Gornje Mezije, na nekom prašnjavom putu gde sam pao s konja, u smrdljivom šatoru, začuo tihu pesmu. Počela je ona, dakako, mnogo ranije, ali se tek tada ulila u moju pomućenu svest.

Lelek je dopirao iz dijagonalnog, u potpuni mrak uvučenog ćoška kućerka ili kolibe, i kretao se ka meni iz grla nepoznate žene koja je povremeno pravila pauzu u melodiji i izgovarala reči na nekom meni nerazumljivom jeziku. Bila je to tužbalica, otegnut krik nekoga ko se već privikao na ideju o umiranju i sada je glasom pokušavao da olakša neumitnost sopstvenog nestajanja. Bila je to, sigurno, pesma smrti. Napev je vremenom postajao glasniji, naprosto prateći tok mog oporavka i što sam postepeno bivao prisebniji, to je i melodija bivala jasnija. Nakon nekog vremena, tužna, nemušta, gotovo životinjska, mumlajuća tugovanka pretvorila se

u pesmu čiji je karakter bio sve manje zloslutan a sve više, činilo se, okrepljujući.

Potom je šuštanje njene odeće najavio da će nepoznata, kojoj sam verovatno dugovao život, ustati i doći do mene. Uprkos logici i očekivanom, melodija koju je pevušila postajala je tiša svakim korakom kojim se približavala ležaju od pruca i još jednog šatorskog krila na koji sam bio položen.

Telo me je strašno bolelo i uspeva sam da pomerim samo glavu ka izvoru tog kretanja. Slika je bila mutna i udvajala se tako da u polumraku i dalje nisam uspeva da vidim njeno lice. Jedino što sam primetio, dok mi se približavala, bile su žarko crvene i prodorno plave niti na njenoj vunenoj haljini. Mogao sam još da zapazim i gustu, prljavu i dugačku smeđu kosu koja joj je (kada se još više približila, gotovo potpuno) skrivala lice.

– Znam.

– Šta? – nisam mogao da prepoznam sopstveni glas, hrpav od umora i iscrpljenosti.

– Znam da se zoveš Leokrit. Znam da si pao sa konja. Znam da tražiš Govedara – rekla je na jeziku carstva, s teškim tračkim naglaskom.

– Ti si me pronašla? – upitao sam je tiho, ponovo ne prepoznajući glas koji se, poput pomućenog vida, udvajao u mojim ušima.

– Kada sam pošla da nabere trave. Tvoja uniforma je tu. Ne brini, nisi se mnogo povredio – rekla je tiho i nekako prisno, kao da se znamo godinama, kao da smo godinama delili kolibu ili šator, šta god bila nastamba u kojoj sam ležao.

Pogledao sam prema mestu koji je označila rukom i tu, na možda najosvetljenijem delu kolibe – budući da je pokrov bio poderan i da je kakva-takva svetlost prodirala kroz rupe

– ležale su duboke vojničke čizme s metalnim vrhovima, dok je s poprečne grede visio moj kožni hiton i crni ogrtač od fokine kože. S njega je sijao amblem XII Ognjene legije – glomazna bikovska glava uokvirena plamenim jezicima od srebra. Znak koji sam poznao bolje nego boju sopstvenih očiju, bolje nego sopstvenu prošlost. Sigurno bolje od onoga što će doći sutra.

– Gde se nalazim? Kako si znala da tražim Govedara? – pokušao sam da se pridignem na postelji ali sam se ponovo stropoštao nazad.

– Ovo je Astalija. Daleko od svih puteva a blizu Priobalne Dakije. Jedan ostareli vojnik sa dobrim kožnim ogrtačem na ovom kraju sveta može da traži samo Govedara. A tvoje ime mi se javilo. Vetar ga je dunuo ka meni – i dalje je stajala iznad moje postelje.

Bila je varvarka, bez sumnje, Tračanka, i pomogla mi je svojim lekovitim travama, možda i nekom bajalicom.

Zatim sam ponovo utonuo u san.

U snu sam zaista video onoga kome sam krenuo, Govedara, nagog do pasa i umazanog krvlju i blatom. Imao je kožni hiton i frigijske sandale na nogama, bio je mokar od znoja, kiše, blata i krvi i bio je u klizavoj rupi, u zemlji crvenkastoj od masne gline i prolivene krvi. Iz mraka se naziralo položeno telo serdičkog bika, još uvek pulsirajuće ali vešto i brzo privedeno ka smrti. Car je u ruci držao okrvavljen gladijus i silovitim potezima čerečio još uvek živo biće. U snu, usporenom zbog tromog kretanja slika i njihove promene, u jednom trenutku se okrenuo ka meni i nasmejao se.

Niz njegov spljošten, pankrationski nos, slivala se krv. U snu je bio još uvek mlad, još uvek silan, još uvek zao. Govedar je čitavog života žrtvovao bikove i volove boginji Liberi, kao

da je u suštini tog rituala stajala želja da se sva snažna rogata marva poubija kako bi izbledeo nadimak koji nije mogao voleti – Armentarije, Govedar ili čak Govedo... – kako su ga zbog seljačkog porekla njegovih roditelja, stočara, zvali širom carstva. U snu, umesto vonja krvi moje su se nozdrve ispunile mirisom tesalskih borova i piniya, smole i maslina. Bili su to mirisi detinjstva i suncem spaljene Grčke, rodnog kraja koji verovatno više nikada neću videti.

U snu, car se najzad iskobeljao iz glinene kade ispunjene bikovskom krvlju, pružajući mi zglob desne šake iz koje je opušteno visio bodež, da ga uhvatim i izvučem iz zemljinog droba. A kada je čvrsto stao na površinu, ponovo se nasmejao i pokazao mi svoje desno rame. Na njemu je još uvek stajao duboki urez u mesu, trag persijske sablje načinjen onoga dana kada smo se, okrenuti jedan od drugog – ali i spojeni leđima – po prvi put borili zajedno. Jedan legatus legionis, budući car, i jedan običan centurion. Jedan Tračanin i jedan Grk, a obojica Rimljani. Galerije i Leokrit.

Zaista, iz sna me je ponovo probudio miris. Bio je to miris tople čorbe a ne tesalskih borova u brdima iznad Volosa. Nepoznata Tračanka mi je rekla da sam prespavao pret hodni dan i čitavu noć, pružila mi drvenu času s čorbom s istovetnom ležernošću kao prilikom obraćanja, pokazala rukom prema brdu koje je nazvala Magura a iza kojeg ću, kako je kazala, pronaći dvor. Potom je iznenada krenula ka izlazu kolibe. Zamislila se na tren, zastala i tiho mi rekla da više nemam konja. Slomio je obe noge prilikom pada i lično mu je prekratila muke. Nadala se da joj ne zameram što je već iskoristila njegovo meso. Ali i peške, kazala je, stići ću pre mraka.

Tog dana je više nisam video.

Hitro sam navukao hiton i čizme, proverio oružje. Nigde nisam mogao da pronađem svoj šlem. Bilo mi je žao starog, vojničkog konja. Potom sam izašao iz kolibe. Napolju je rominjala kiša i nebo je bilo sivo, bližio se kraj dana. Ispred kolibe koja je jednim delom bila ukopana u zemlju a drugim izgrađena od rimske opeke i zasvođena starim šatorskim krlom s koga kiše još uvek nisu sprale oznaku VIII Publicijeve legije – crni orao u crvenom krugu – nalazilo se groblje rasturenih, istrulelih i na metalnim delovima zarđalih dvokolica.

Nekoliko palmusa od kolibe još uvek se u travi poznao krug utabane zemlje, tek tu i tamo prošaran korovom, i pomislio sam da je tu nekada morao biti hipodrom, mali, siromašan i provincijski. Preskakao sam istrulele i istovremeno zarđale insekte, tela davno umrlih dvokolica. Na tamnoj, masnoj i plodnoj zemlji rđa je stvarala zaslepljujući kontrast. Mirisalo je na krv, na sveže iznutrice i, iako se nigde nije mogao videti trag sirovog mesa, pomolih se u sebi za svog konja. Tek pošto sam se popeo na prvu uzvisinu i pogledao svuda oko sebe, tek tada, dakle, pred kolibom nepoznate Tračanke, video sam svu lepotu priobalne provincije.

Poslednji put sam ovde bio pre mnogo godina sa svojom legijom, jedne jezivo hladne zime kada smo pili konjsku krv kako nam se tela ne bi zaledila. Borili smo se rame uz rame, oficiri i legionari protiv divljih i praktično nezaustavljivih Karpa. U to vreme careva majka je još uvek živela u skromnoj ali skladnoj palati u Harkapijedu u Priobalnoj Dakiji, nekoliko milja od buduće prestonice istočnog dela carstva, grada koji će njen sin podići u njenu čast i pretvoriti ga u centar svoje vladavine.

Livade, blago zatalasan reljef, lugovi i udaljene, ka Isteru okrenute šume. Sve je to sada bilo uronjeno u gustu zavesu

od kiše. Krenuo sam u pravcu koji je pokazala moja dobroćiniteljka. Tiho sam ponovio molitvu Apolonu Smitijskom, ovog puta namenjenu samo konju koga sam na revers dobio u kastrumu Singidunuma. Završio je na pravi način, trčao je trku svog života, bio je u poslednjem, možda i najsilovitijem galopu svog trajanja i stradao je na bojnopolju žurbe Leokrita Tesalskog, rimskog oficira.

Pre svega, žurio sam da umrem. U društvu Govedara. Da sam živeo i nekoliko života, mislim da bih svaki put izabrao njegovo društvo za svoje sopstveno umiranje. Hodao sam brzo, onako kako sam već mesecima jahao, nespreman da odustanem, odlučan da produžim pravo, poput magneta privučen željom da ostarim i umrem kraj čoveka pod čijom sam senkom postajao, opstajao i nestajao. A kada neko žuri u sopstvenu smrt, ne postoji ta zamka ili prepreka koja će ga udaljiti od zacrtanog cilja, kao što je jednom zapisao Memnon iz Pamfilije.

Davno, još na brodu kojim sam stigao u Antivari u Dalmaciji, jedno pismo, parče papira spaljeno je u kabinskoj furuni. Nestale su tada kitnjastim rukopisom ispisane dve, možda tri rečenice, ali su mi se duboko urezale u svest, poput nubijske tetovaže usijanom iglom umočenom u kreč. Rukopis ženski, stidljiv, preozbiljan, Valerijin rukopis koji je pisao o strašnom ludilu u koje je Govedar zapao, o strašnom strahu u koji ga je to ludilo odvelo, o užasnom gnevu koji je ludilo proizvelo iz straha da će, ukoliko ne nestanu svi neprijatelji njegove majke – a prvenstveno sve moćnija sekta Nazarećanina – nestati njegov lik. Nestati s kovanog imperijalnog novca, sa statua nasumice pobacanih po Istočnom i Zapadnom carstvu, s pozorišnih scenografija... lik koji je bio svuda i posmatrao svoje podanike odasvud, lik muškarca s

polomljenim nosem i užarenim pogledom onoga koji pije bivolju krv češće nego vodu.

Obratila se u tom pismu njegovom starom prijatelju (meni!), tražila je pomoć od nekoga ko je sve izgubio, završavajući ga rečima: ...*samo će tvoja upornost usporiti njegovu potrebu da nas sve satre*. Da, spalio sam to pismo u furuni na brodu i njemu, nekoliko sekundi kasnije, pridružio poslednja četiri svitka koja nisu stradala u požaru koji je već odavno progutao moju kuću. Pomislio sam kako za mene više ne treba da postoje reči i smatrao da je nepravda načinjena Sofoklovom *Edipu na Kolonu*, *Trahinjankama*, *Ajantu* i *Filoktetu* pošto i ta četiri svitka nisu izgorela u požaru koji je obuhvatio moj dom zajedno sa čitavom bibliotekom mog oca Euristeja, bibliotekom koja je trebalo da trasira moj životni put ka diplomatskim školama umesto ka gladijusu, koplju i bojnim kolima. Ta biblioteka, raspoređena u četiri sanduka uvezana u nepromočivu kožu, putovala je sa mnom po silnim ratištima kao deo oficirskog prtljaga. Od Persije do Egipta, od Germanije do Dakije sve dok to znanje o životu, sva ta uzvišenost misli uzdignutih iznad krvi, iznad droba, iznad lomača nije našla svoj dom u sobi namenjenoj svicima i kodeksima, u mojoj sicilijanskoj kući. Pa kada su već izgorela dela Ovidija Nazona, Vergilija i Katula, Kikeronove poslanice i Kvintilijanove elegije, dijalozi Sokrata i Platona, Marka Aurelija, Evripida, Ksenofona i gorka pisma Marselija Selina u jednom jedinstvenom plamenu, onda je bio red da s malim zakašnjenjem plamenu prepustim i Sofokla, tog najuzvišenijeg od svih Grka, kako je govorio moj otac Euristej klanjajući se pri tome Rimu a mrmljajući sebi u bradu reči na grčkom.

Da, rešio sam da jednom zauvek raskrstim s rečima i pre-dam se samo gladijusu i osveti, ispisujući – to što sam osećao, poslednji put u životu – sabljom umesto perom. Ipak, upravo su me reči povele nazad, caru. Reči Valerijinog pisma. Još uvek su živele u meni.

Kišna zavesa s vremenom se rasenjivala i bujice voda na putu od utabane zemlje pretvarale su se u zmijuljaste potočice, vodene žile koje su tek tu i tamo usporavale moj hod. Kretao sam se sivim i mrkozelenim livadama, preko aluvijalnih ravni gde je nekada, moralo je biti, tekao stari Ister, reka div, pre početka vremena dok je još bio reka-jezero-more, najveća vodena masa posle Rimskog mora. Nekada se ovim putem, uzvodno, suprotno od mog sadašnjeg kretanja, probijao „Argos“, s Jasonom i Argonautima na svojim drvenim leđima, tada kada je Grčka osvajala prostore na severu, dok sam sada ja, mali i ništavan, ali ipak Tesalac, osvajao sopstveni kraj krećući se ka jugu, ka postojbini, ka moru. „Argos“ je isplovio upravo iz mog rodnog Volosa, a sada sam se ja spuštao njegovom obrnutom putanjom.

U nečijem početku mora biti i njegov kraj, pomislio sam.

Zaista, neposredno pre mraka, baš kao što je moja spasi-teljka, koju ni za ime nisam pitao, predvidela, ne susrevši na svom putu baš nikog tokom čitavog dana, sledeći neke nevidljive niti a mnogo moćnije putokaze od blatnjave staze koju su stopala pratila, preda mnom se pojavila Romulijana i u njenom centru – Govedarev dvor.

Grad je bio ogroman, uvučen u zmijolike pramenove dima koji su se podizali iz varvarskog naselja, na sve četiri strane prilepljenog uz zidine vojnog kastruma. Čitavom dolinom su

dominirale kule, dvadeset obliha, teških kula od neprobojnog kamena s kojih su moćne baklje noću šarale svojom svetlošću okolinu, pretvarajući prostor oko grada u polje kaleidoskopskog vatrometa od koga se moglo oslepeti. Kao da je suton isterao sve stanovnike iz kuća od blata i opeke, ispred severne kapije se sada trgovalo kao da je bilo jutro.

Živopisne boje tračkih nošnji prosto su osvetljavale ulaz u kastrum, prodornije od baklji i ćupova s upaljenim acetilenskim uljem koje je nepoznati graditelj, pozvan pravo iz Rima na ovo pogranično blato, rasporedio u prostoru bolje i adekvatnije no što je to bio slučaj u drugim provincijskim cirkusima i forumima. Tako je i Evripid opisivao Neoptolemov carski grad Ftiju, pomislio sam. Trgovalo se, uvideo sam to kako sam se približavao, bukvalno svim i svaćim. Usta – u kojima je bilo manje zuba nego prstiju na rukama – na raznim su jezicima izvikivala cene mešovite, jeftine, mahom loše izrađene robe. Govedar je smestio dvor, sliku moći (ne, bolje maketu, umanjeni prizor) svog ogromnog carstva usred prstena formiranog od loših proizvoda, mekog i tankog lima i nedovoljno štavljene kože, od raskokanih ženskih i nevinih dečaćkih tela čije su se usluge dobijale odmah tu, iza svojih tezgija, kod bakrača sa smrdljivim ćorbama, u oblaku prodornog vonja mokrača i izmeta.

Nasmejao sam se u sebi, siguran da bolje slike carstva nije moglo biti. Ne, slika nije bila umanjena, ona je bila taćna ali zapravo uvećana! Tehnološki napredna, obezbožena i birokratizovana civilizacija živela je od i usred smrada varvarskih tela, usred govana i krvi, nemorala i blasfemije. Jedino su lućonošni ćupovi, vatra koja je svojim narandžastim pa potom plavetnim jezicima osvetljavala prostor, obećavali da bi do izlećenja moglo doći. Pre svega, tako je o persijskoj

prestonici Suzi govorio Eshil. Jedino izlečenje bilo je spaljivanje svega što je preostalo. Istovetno onom koje je zadesilo moje imanje na Siciliji.

Ta druga, pređašnja vatra, lanjski plamen, još uvek se poznavala na mojim šakama, na vrhovima prstiju. Na njima je i dalje stajala garež nastala u trenucima u kojima sam pokušavao da njeno i njihova tela pronađem i izvučem iz zgarišta naše prizemne, od skromnog materijala načinjene a opet nekako elegantne, gospodske kuće okružene vinogradima i žitnim poljima, da bi, izgledalo je, ta garež zauvek zaspala pod mojom kožom.

Sada je sve to prošlo, mislio sam tokom čitavog putovanja, a opet, svaki pogled na oprljene šake, na zacrnjene i još uvek nezalečene nokte podsećao me je na sve ono što sam izgubio. Ha, izgubio, bolje *izborio se* da to izgubim, pomislio sam dok sam se probijao između smrdljivih tela Tračana, Dačana, Bastarana i Karpa obmotanih jarkoplavim ili zagašitocrvenim grubim suknom približavajući se kapiji dvora.

Moja uniforma duksa XII Ognjene legije, i još više ožiljcima prekrivena obrijana glava ulepšana svežim modricama nastalim prilikom pada sa konja, kvrgava grčka glava bez šlema koji je nestao u travi, gladijus koji je visio sa opasača, sve mi je to, dakle, kao rekvizita za vizuelnu fascinaciju samo od sebe krčilo put kroz oznojena tela i, stotinu lakata pre same kapije, preda mnom se otvorio prolaz, kordon prema dvojici stražara koji su, oslonjeni na svoja koplja, dremali pred ulazom u jedan novi svet. Svet carstva.

Snažno i gotovo istovremeno udarivši se pesnicom u grudi, tako da su odzvonila dva, a zapravo tom simultanošću jedan jedinstveni metalni eho njihovih oklopa, legionari su pozdravili moj čin bez reči i potom povikali, ponovo iz dva

grla a jednoglasno drugim članovima VIII Publicijeve legije, onima na vrhu zidina, da otvore teška drvena vrata na kojima se šepurio crni orao, njihov amblem.

Tako sam, jednog kišnog sutona, negde daleko, na granici Gornje Mezije i Priobalne Dakije, primljen na dvor svog gospodara.

Naravno, mada sam upravo takvu sliku i očekivao, nisam mogao a da ne zanemim zbog utiska savršenog reda i mira koji je odjednom zacario prostorom u koji sam stupio. Iza drvenih vrata postojao je drugi svet. Svet gospodara, Govedara, svet njegove majke Romule i jedne strašne, tipične rimske nekrofilije, kulta mrtvih kome sam skromno prisajedinio i svoje mrtve. Da, unutra, u širokom pravouganom dvorištu okruženom ljupkim kolonadama, stubovima izuzetne i tako nevarvarske gracioznosti, postojao je bolji svet, svet reda i smisla od koga mi je – ma kakav taj smisao bio i ma koliko mi se istovremeno gadio – zastao dah. Isto onako kako sam s poštovanjem i nekom uzvišenom tugom, tokom detinjstva na brdima što su gledala ka toplom, besprekorno čistom moru, osećao snažnu, čulnu, opipljivu potrebu da navučem oklop sazdan od *tog* reda i *takve* discipline, da postanem jedno sa stranim svetom koji je prekrivao tolika prostranstva i ujedinjavao tolike narode, sveta čiji jezik tada još nisam govorio a, opet, sveta koji sam – slušajući u vedrim letnjim noćima pored vatre, kada bi se čitav Volos obraćao božanstvu iz prošlosti, Dionisu, čuvenom vinopiji iz Trakije (ponovo Trakija!) – imao potrebu da odbranim negde duboko u sebi, da ga zaštitim od nipodaštavanja starijih i prezira domaćih, prihvatajući onu sumnjivu i nikada do kraja potvrđenu ideju da moderni Rim nastavlja zastarelu, u prašini vremena

izgubljenju, zaboravljenu slavu Agamemnonovih ratnika, naših, helenskih junaka, našeg, helenskog načina života.

Da odbranim nekoga od nečega.

Ja, mali, žgoljavi Leokrit, štaviše, da odbranim čitav jedan svet, poredak, jednu stvarnost! Odrastao sam u skromnoj ali, što se tiče duhovnih veština naprednoj porodici Euristeja, pisara pomorske carinarnice u Volosu i službenika carstva, među kodeksima koje je otac kupovao ili jednostavno plenio s brodova čiji papiri nisu bili čisti, okružen herojskim slikama Ahila, Odiseja, Neoptolema i Herakla. U letnjim noćima, nagnut nad malenu kupolu svetlosti kojom je sveća osvetljavala svitak u mom krilu, dok bi svi ostali spavali, ujedinjavao sam carstva i, zajedno sa spartanskim kraljem Leonidom, bacao Persijance u provaliju iznad pobesnelog mora i snevao ne da – kao što je otac namerio – završim neku jeftiniju diplomatsku školu u Makedoniji i nasledim ga u službi, već da komandujem legijama, da u ime carstva (bilo kog carstva, pre svega) kažnjavam nepravedne krvnike i divlje narode. Zaista, svaki od tih dečaćkih snova će se obistiniti. A bilo bi bolje da u tom naumu nisam uspeo.

Iza glomaznih zidova i teških drvenih vrata bio je centar Romulijane, bio je to red Istočnog carstva, sistema u čijem je srcu ležao, ispod koga je opet (kao i na površini) ključala krv kulta Libera i Libere, krv same krvi koju je oblaporno iz svog zlatnog pehara ispijao moj gospodar. Ubica moje porodice, ubica moje duše. Moj prijatelj i saborac.

Odjednom sam osetio kako mi klecaju kolena i kako ograč od fokine kože postaje sve teži. Zastrugao sam po popločanom dvorištu čizmama na vrhovima ojačanim metalnim pločicama i, da li zbog umora, da li zbog nekog unutrašnjeg

krvarenja nakon pada s konja... pao u nesvest, licem prema tlu. Ili su mi barem to ispričali kada sam, kasnije, došao k sebi.

Na udobnom ležaju, prekriven belim, svilenim čaršavima dovezenim čak iz Kitaja, u jednoj sobi okrećenoj u belo, s krevetom i diskretno postavljenim lararijumom za obožavanje idola, u unutrašnjoj, duboko zapretenoj bolesti koja je ispalacala na površinu bića, usnio sam san o svom tesalskom detinjstvu.

Noć usred koje sam se kao dečak Leokrit iz Volosa naglo trgao iz sna oblepljen slanom koprenom sopstvenog znoja koja je već počela da mi prekriva lice preteći da me uguši, bila je izuzetno vedra i mirna. Pokušavajući da se izbatrgam iz vlažnog sukna natopljenog s upravo onoliko vode koliko bi sadržao zdrav i budan ljudski organizam, napregao sam se ne bih li se u snu setio detalja (iz prethodnog sna) čija me je okrutnost probudila. S velikim naporom sam stupio na iskrivljeni daščani pod kojim su, činilo se, prigušeno disali klobuci neravnomerno utabane crvene zemlje. U snu (u snu), obreo sam se u gustoj crnoj šumi čvornovatih borovih stabala. Krošnje su besno udarale jedna o drugu i to ne povijane vetrom, već živom, neutoljenom, podzemnom energijom prirode. Bilo mi je hladno i, ma koliko pokušavao da pronađem izlaz iz tame, svaka staza se završavala gustom mrežom isprepletanog rastinja koje mi nije dopuštalo da napustim jezivo carstvo tame.

Uto se šumom razlegao prodoran vrisak, urlik nekog nepojmljivog bića. Izgledalo je kao da biće trpi veliki bol ili da, pak, sam bol trpi to biće. Zvuk je bio sve bliži i bliži i osetio sam kako mi se grlo puni oštrim, suvim injem straha.

Nisam mogao da se pokrenem a ni da podnesem stravičan zvuk koji je putovao kroz rastinje približavajući se površini zemlje. Onda se pojavilo nešto nalik čoveku, ali ipak više dete šume i razgranate flore nego ljudskog sveta. Telo mu je bilo avetinjski svetlo, gotovo belo, a šiljata glava bez kose i obrva. Na tom bledom, glatkom, oznojenom telu, preko grbavih leđa beše prebačen jedini odevni predmet koji je stvorenje imalo – grubi ovčji gunj. S golih nedara visio mu je bogat grozd larvi i buba. Stvorenje me je netremice gledalo i vrištalo sve prodornije. Ili je nakaza pokušavala da mi se obrati, ne vladajući drugim jezikom sem cike koja je parala uši, ili su urlici imali zadatak da me zaplaše i oteraju sa poseda albino utvare.

Pri susretu s šumskim detetom ipak sam imao dovoljno hrabrosti da izgovorim sebi u bradu teralicu koju sam ranije pročitao kod Tukidida: *Poznajem tvoju magiju i u ime Hermesa, glasnika bogova i zaštitnika putnika* (u ovom slučaju, putnika po snovima), *tražim od tebe da nestaneš i da me ne dodirneš!* Potom sam pogledao tragove na mekom tlu i zaključio da njegovi koraci ipak nisu ostavili jareće tragove. To bi, po starom tesalskom predanju, bio znak velike nesreće s kojom bi snevač bio upoznat u snu (u snu). Zatim sam, koliko snagom volje toliko i snagom straha, uspeo da izađem iz noćne more (u snu).

Prvo što mi je, tek probuđenom a još uvek malom Leokritu, prošlo kroz glavu bilo je da ne znam koja je godina niti koji je mesec u nepoznatoj godini. Pazeći da ne probudim oca, majku, babu, sestru i brata – koji su spavali mirnim snom, uvijeni kao klupko zmija oko još uvek tople peći, očigledno svi sanjajući jedan isti san – na vrhovima prstiju sam preskočio njihova uzdrhtala tela. Bilo je jasno da su sanjali

jedinstven san jer bi očevo hrkanje nastavljala majka, njen uzdah pratila baba i tako svi redom ukруг. Nešto kasnije, u snu, skinuo sam katanac s daščanih vrata i bos stupio u noć. Nebo je bilo nestvarno vedro a zvezde toliko blizu kao da su bile prikačene za izanđalo somotsko platno vašarskog karavana iz Fenikije koji je, s vremena na vreme, posećivao Tesaliju, naročito se dugo zadržavajući u okolini Volosa. Ne znajući kuda da se denem, niti na koju me je to stazu uputilo mesečarenje, instiktivno sam pošao ka iskrivljenom doksatu gde su, stoječki, dremale naše tri mršave koze. Dograbio sam glineno kozje pojilo umesto da žeđ ugasim drvenom kutlačom, koju je baba iz predostrožnosti uvek držala pored mog kreveta kako, većito žedan, ne bih umro od žeđi. Nagnuo sam čanak i pio kao da gasim šumski požar.

Iz sna me je probudila gruba muška šaka koja je utrljavala nekakvo smrdljivo ulje po mojoj ćelavoj, ugruvanoj glavi.